

Šéf činohry NDM Vojtěch Štěpánek: Nová sezona je pro mě velice ambiciózní

15.9.2022 Ladislav Vrchovský Divadlo Rozhovor

[Šéf činohry NDM Vojtěch Štěpánek: Nová sezona je pro mě velice ambiciózní \(ostravan.cz\)](https://ostravan.cz)

Šéf činohry Národního divadla moravskoslezského v Ostravě (NDM), režisér Vojtěch Štěpánek, je ve funkci od roku 2018. Během té doby vyprodukovala největší ostravská činohra řadu pozoruhodných inscenací, ať už v jeho režii, nebo v režii hostujících režisérů či celých inscenačních týmů odjinud. Povídali jsme si o minulosti a současnosti NDM, o právě začínající sezoně, kterou v sobotu odstartuje inscenace Bouřlivá plavba, a také o festivalu Ost-ra-var.

Šéf činoherního souboru NDM v Ostravě Vojtěch Štěpánek.
Foto: Lucie Maceczková

Při tvém příchodu do Národního divadla moravskoslezského jsi řekl, že se potřebuješ seznámit se souborem a sžít s městem. Už se tak stalo?

Já myslím, že jsem se zabydlel. Z těch posledních tří let jsem dva roky strávil v covidu. Tam jsme poznávali nová pravidla i získávali nové návyky všichni, jak místní, tak naplaveniny. Ale myslím, že jsem se s Ostravou sžil, že jsem ji přijal a že snad i ona nějak přijala mě. Necítím se v rozporu s tím, co bych tady chtěl a měl dělat. Tedy doufám, že plním alespoň dílčí očekávání z toho, co se tady po mně chce.

Někteří kolegové kritici jsou toho názoru, že se činohra NDM rozhodně nezhoršila, ba naopak. A největší ostravské divadlo má dnes i komorní scénu Dvanáctku, kde odehrály velmi vydařené inscenace, což je, zdá se, trvalý trend. Přesto se musím zeptat: mnozí z umělců, kteří do Ostravy přijdou, bývají zpočátku nadšení, ale pak z nejrůznějších důvodů odcházejí dříve, než původně mysleli. Přitom platí zejména v divadle, že chce-li někdo po sobě nechat nějakou éru, trvalejší stopu, potřebuje k tomu deset let. Jak se v téhle chvíli v tomto směru cítíš ty?

Možná je to tak, jak říkáš. Já si myslím, že ta služba by měla mít dvě čtyřletá období. To by mělo stačit jak na budování nové značky, tak na vytváření vztahu souboru a jeho města a diváků. Co se týká města, tak mám pocit, že se ta sociální bublina divadelníků, muzikantů, básníků a jejich publika je tady výjimečná a stálá. I když tu největší vlnu pospolitě existence jsem cítil v letech 2015 až 2016, v době, kdy jsem začal spolupracovat s Komorní scénou Aréna. Tehdy jsme všichni spolu víc koexistovali. Scházelo se to, v jistém počtu barů a klubů, po covidu je takové rozostřené. Komunita, o které mluvím, je sice stále funkční, ale už není tak pospolitá. Lesní Shakespeare nebo Pašije právě nyní, když už je nemáme, dokazují, jak výjimečná lidská setkání umožňovala.

Čas nezastavíš, lidé se žení, zakládají rodiny, už není tolik času na kamarády u kávy či u sklenky, přicházejí děti, před několika dny se zrovna rozrostla rodinka Jakuba Chrobáka...

Kubovi a šťastné mamince moc gratuluju! Jako by to bylo včera, co Stáňa štrikovala čepeček pro naši čerstvě narozenou Dorotku...

Máš za sebou úspěšné režie, zmínit je třeba Havlovo Odcházení. Právě to slovo mě vede k poslední otázce před tím, než se budeme bavit o nadcházející sezoně. Co festival Ost-ra-var? Vznikal dojem, že také odchází ...

Kdyby tu takový festival nebyl, bylo by velmi těžké jej vybudovat. V počátcích skvěle sloužil své ideji učinit z ostravských divadel nedomyslitelné a třeba i zásadní body na české divadelní mapě. Otázka je, jaké ideje má sloužit nyní. Na schůzkách s vedení ostatních divadel převládal názor, že festival je právě ideově vyčerpán, produkčně náročný a že zpětná vazba od odborného a zejména studentského publika je s každým rokem slabší. Moc dobře víme, že noci Ost-ra-varu umí být společensky vyčerpávající a dopolední představení tak bývají prezentována mnohdy polospícím studentům. Takže proč to dělat? Je samozřejmě produkční oříšek teď po covidu dát program dohromady. Sešel jsem se opět se zástupci všech divadel, a nakonec jsme se shodli, že Ost-ra-var zachováme, pokud se nám podaří naplnit jeho současnou ambici: dostat Ost-ra-var do mezinárodní sítě přeshraničních festivalů. Učinit z něj hlavní adresu setkávání ředitelů a šéfů významných divadel či divadelních festivalů z Polska a Slovenska. Přeci jen si o to geografická pozice festivalu říká. Do budoucna uvažujeme i o hostování některých výjimečných zahraničních inscenací. Zkrátka – to co znamenal Ost-ra-var v době svého vzniku směrem ke zbytku republiky, to by nyní měl zopakovat směrem k našim nejbližším sousedům. Takový je tedy výhled pro příští léta.

To je velmi dobrá zpráva. V zahraničí existují divadelní festivaly, které dopolední představení nabízejí školám za zvýhodněné ceny vstupenek. Mají plné hlediště toho nejkritičtějšího, tedy mladého diváka. Takže ať se Ost-ra-varu dál daří, a pojďme k nové sezoně. Můžeš něco říct k činoherním premiérám NDM?

Nová sezona je pro mě velice ambiciózní. Uvedeme autory Stopparda, Formana, Zweiga, Ibsena a Shakespeara. A to je skutečně velmi dobrá společnost. Po covidu jsem cítil jako téměř existenční povinnost udržet či vrátit do divadla co nejvíce diváků. Díky hitům jako Goldoni po Ostravsku, Revizor či Testosteron se nám to podařilo. Dokonce se nám na jaře podařilo v návštěvnosti předstihnout náš bratrský muzikál.

Máš se čím pochlubit ...

Zato ty závažnější tituly nám i díky nemocnosti a tím pádem drobné reprízovosti vychladly. Takže komediální repertoár máme, i s přihlédnutím ke třem komediím, které uvedeme v této sezoně, naplněný. Ale chceme se vrátit i k závažnějším úkolům.

Když už tuhle strunu rozezníváš, tak část odborné kritiky například Goldoniho po ostravsku, ba i Revizora, prostě nepřijala.

Vidíš, a já si zrovna za všemi našimi komedii, a zejména za těmito dvěma, rozhodně stojím. Goldoni po ostravsku je strašně drzá adaptace klasické comedie dell'arte. A řemeslně precizně odmakaná. Tomáš Svoboda to adaptoval s obrovskou chutí a se zdravou drzostí, původní zápletku přitom zachoval a hlavní figury také. Výkon Petra Panzerbergera v titulních rolích obou komedií je prostě fantastický, bývá vyprodáno. Tomáš Svoboda to v nadsázce charakterizuje jako „čičovinu“, když si změniš jedno písmeno, je to v tomto případě oprávněný vulgarismus. Je to ale řemeslně velice dobře udělaná čičovina. A chtělo to kuráž, takhle s Goldonim zatřást...

Zmínili jsme i Revizora ...

Ano. Tady si cením výroku kolegy Janusze Klimszy, kterého si nesmírně vážím. On se zmínil v tom duchu, že tenhle Revizor má jakousi divadelní rasu. Řešili jsme to z hlediska žánru, jestli to hrát v oblecích a načapat ty dnešní politiky. Ale když v té karikatuře zmizí ty velké nosy, tak nějak zfádní a zevšední. Když se ale jde metodou ruského dell'arte, jak jsem si Gogolovo dílo pracovně označil, můžeš pracovat s archetypem komiky a gagů. Pro mě je zároveň velice důležité, že se představení hraje ve stejné scénografii jako Havlovo odcházení.

A Vladimír Polák hrál v Odcházení Kancléře a v Revizorovi Hejtmana ...

Právě. Škoda, že nám covid toto propojení Gogola a Havla roztrhl.

A v tom je pro mě ten pověstný dotek s aktuální dobou. Proto se i já se k oběma komediím stavím příznivě.

Četl jsem. Havla jsme hráli o včerejšku a Gogola hrajeme o zítřku, který začal už včera. Prostě o tom, kam to došlo. Přičemž dramaturgicko-režijní koncepce se opírá o významné herecké příležitosti. I v této sezoně nám tedy jde také o to, postavit

naše herce před velké kolektivní i osobní výzvy. V minulé sezoně přišla Petra Kocmanová a Kamila Janovičová, nedávno i Martin Dědoch. Právě on spolu s Robertem Fintou vytvářejí titulní dvojici v konverzační komedii Toma Stopparda *Bouřlivá plavba*. Konverzační komedie do repertoáru prostě patří. My ji teď spácháme v jakémisi novém hávu. To znamená, že do hlavních rolí obsazujeme mladou krev. Nastal čas divákům, kteří mají konverzačky rádi, představit pojetí tohoto žánru s novou energií. Stoppard i jeho *Bouřlivá plavba* si s chutí utahuje z divadelního světa, z režisérů, herců, nakonec i z diváků. Premiéra je už v sobotu 17. září.

Další kus?

Ten je spojen s velikým očekáváním. Jde o *Hoří*, má panenka Miloše Formana. Dramatizaci dělá Tomáš Svoboda. Tentokrát věc nešije na Ostravsko, ale přímo na tělo souboru. Zahrají si všichni naši chlapi, ve hře je mužských rolí tolik, že budeme potřebovat i hosty. Hlavní postavou ale bude ples. Ples jako kulturní rituál, který se šedesát let nemění. Sám si myslím, že film Miloše Formana je dokonalý obraz světa. Ples jako obraz světa, velké touhy a tragédie malých lidí. Já se hlavně těším na to ohledání hranice mezi divadlem a realitou. Těším se, že se naše publikum zadívá na ten divadelní obraz se stejnou láskou, s jakou nám Forman umí ukazovat svět, ve kterém žijeme.

Diváci si zatančí?

Proč by ne?

Pojďme k další premiéře...

Výčet autorů, které jsem zmínil v úvodu, nebyl úplný. Nastal čas ozřejmit jedinou dámu našeho autorského panteonu! Alena Kastnerová a její *Líná* babička. Titul pro celou rodinu, který připravuje Tomáš Jirman. Tahle babička je všechno, jen ne *Líná*. Má totiž nepřeborné množství dávných snů, které si teď, když na to má čas, chce splnit... A ten seznam je skutečně velmi ambiciózní a dobrodružný. Je to dobrý příklad pro děti i pro seniory. S hudbou Jiřího Sedláčka od ledna ve Dvanáctce.

Co bude následovat?

Stefan Zweig: Marie Antoinetta. Není to přímo dramatisace románu, ale spíše inscenace o Zweigově románu, o fascinujícím kontextu spojujícím obě tak protichůdné postavy Zweiga a mladé královny. Ten román je nesmírně aktuální. Popisuje život krásné, ale jinak zcela běžné, možná průměrné princezny, která se náhle, bez přípravy a bez schopnosti dohlédnout příčin i následků ocitá uprostřed zemětřesení dějin. Stejně jako my dnes vidíme svět a snad ani netušíme, kam se řítíme a v jakém stádiu úpadku se nacházíme. Marie Antoinetta se stala obětí vítězství anonymní většiny. Podobně Zweig. Ale jak praví v eseji Svědomí proti násilí, někdy i smrt může znamenat vítězství jedince nad absolutní mocí davu. Do bezpečí smrti uvedla Antoinettu gilotina, Zweig do něj vkročil dobrovolně ruku v ruce se svou mladičkou partnerkou. Všichni ve chvíli, kdy byl svět vykolejen silou burcovaného davu.

To bude tvoje režie?

Ano. Pavel Gejguš dokončuje dramatisaci. Vše co se odehraje na jevišti, proběhne ve chvílích mezi začátkem umírání a smrtí. Obsazení ústřední dvojice už je dáno. Zweiga bude hrát Tomáš Jirman a jeho partnerkou bude Aneta Klimešová. Marii Antoinettu zahraje Sára Erlebachová. I v dalším titulu bude znít nota emancipace, svědomí, etiky, hrdinství, i zde bude ústřední figurou výjimečná žena – Ibsenova Nora. V režii Pavla Gejguše.

Světově známá hra...

Ano, ale v NDM se hrála naposled v roce 1955, Noru hrála Vlasta Vlasáková. Tentokrát se v hlavní roli představí poprvé Kamila Janovičová. Jsem velmi rád, že se nám podařilo Kamilu pro náš soubor získat a velmi mě těší, že již v raných fázích přípravy titulu panuje velmi dobrá energie, moc se na to těším. Jsem si jistý, že příběh sebevědomí, emancipace a statečnosti má našim divačkám, a nejen jim, hodně co říci.

V závěru sezóny nás pak ještě čeká Shakespearova Marná lásky snaha v režii Romana Poláka. Hra, která stojí na slovním humoru. Opět to bude příležitost pro naši mladou šatnu, která se setká nejen se Shakesparem, ale též se slavným režisérem. A pro zajímavost, v další sezoně, 2023/2024, se s Shakesparem potkáme ještě jednou. Tragédií Richard III. v režii Ivana Krejčího a s Petrem Panzenbergerem uvedeme stejně jako Marnou lásky snahu v Divadle Jiřího Myrona.

Opravdu velmi ambiciózní sezóna. Tak ať se vydaří!

Ladislav Vrchovský